

50./

Landskap:	Skåne	Upptecknare:	Monika Minnhagen Id
Härad:	Lunde sted	Berättare:	Fru Elsa Fehrman , Lund
Socken:		Berättarens yrke:	f.d. lärarinna
Uppteckningsår:	1963	Född år	1883 i Stockholm

Stadens bebyggelse. 1. 1.
 Affärer. 1. 1.
 Gubbe, som lagade porslin. 1. 1.
 Bondpinan. 1. 1.
 Mårtenssonska trädgården. 1. 1.
 Sydsv. Dagbladets hus byggdes år 1912. 1. 1.
 Grå nunna spökade. 1. 2.
 Professor Quennerstedt. 1. 2.
 Gårdar, där bönderna ställde in sina hästar. 1. 2.
 Promenadstråk. 1. 2.
 Fester. 1. 3-4
 Karl XII-dagen. 1. 3.
 Valborgsmässoafton o. 1:a maj. 1. 3-4, 5.
 Studenterna. 1. 3
 Namnsdagar och födelsedagar. 1. 5.
 Visit på nyårsdagen. 1. 5.
 Kristi Himmelfärdsdag. 1. 6.
 Ringning i kyrkan. 1. 6.
 Bio. 1. 6.
 Konserter. 1. 6.
 Konfirmation. 1. 6.
 Original. 1. 6.
 Kvinnorna började använda hatt. 1. 7.
 Tjänstefolk. 1. 7.
 Handeln på Mårtenstorget. 1. 7.
 Hästar såldes på Clemenstorget. 1. 8.
 Zigenare. 1. 8.

vänd!

Skriv endast på denna sida.

De sista ägarna till Tuna. 18.

Tidningar. 1.8.

Fotograf. 1.8.

Sjuksköterskehemmet. 1.8.

Flickskolor. 1.8-9.

Fru Fehrman kom till Lund 1904. Hon har varit gift med Teol Dr och docenten Fehrman och är dotter till dåv. redaktören vid Nya Dagl. Allehanda, Stockholm.

Beträffande stadens bebyggelse berättade Fru Fehrman om "Skandalhuset" - Clemenstorget 8 -10 -, som byggdes av sten från "Kuggis" på Lundagård. Folk från landet, som skulle ta studenten, brukade bo i detta sistnämnda, och ibland hölls serenader utanför för flickorna.

"SKANDALHUSET"
På Klostergatan fanns omkr. 1905 en affär för broderier och vävnader, som hette Tora Kulle och som var mycket känd i hela Sverige. Innanför grindarna på Kulturen fanns en gubbe, som lade porstlin. Ett Kondis fanns vid nuv. Tullhuset. Den s.k. Bondpinan på Kulturen var i privat ägo av någon i Domkapitlet och Esaias Tegnér d.y. bodde där. Stora bjudningar och trädgårdsfester hölls där på våren och många studenter var inneboende där. Mittemot bryggeriet fanns Mårtenssonska trädgården, som var full av violer, med stora drivhus, där man kunde köpa blommor. Sydsvenske Dagbladets hus byggdes 1912. Förrut låg Kalenderhuset

ERGOGENE MEDDELELSE
ACC. N:o M. 16002:2.FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

där, men detta flyttades till Kulturen. En inackordering hos
Fru Fehrman hade sett en grå nunna spöka där. Där har möjligen
varit ett nunnekloster.

Snett emot Allhelgonakyrkan bodde Professor Quennerstedt
i den stora villa som fortfarande finns kvar. Professor Quenner-
stedt höll alltid tal om Karl XII. Han planterade granar och
tallar för att det skulle likna Småland och han skänkte jord
till Studentkåren. Huset var mycket kallt. Från Allhelgona-
kyrkan till Spolegatan var det annars ängar överallt. Vid
nuvarande posten fanns en gård, där bönderna ställde in sina
hästar och man hörde ofta hur grisarna skrek. En liknande gård
fanns på Bytaregatan. Botaniska trädgården fanns och man kunde
plocka syrener på Agardsgatan.

Promenadstråk var förutom Klostergatan också Högevall, vilken
vall fanns vid nuvarande Stadsparken. Man gick där och tittade
på fågellivet. Så kunde man promenera till Monumentet och vägen
dit var snarast en bred landsväg. Brandstationen fanns inte och
villakvarteren på vänstra sidan var lerig åkermark.

Ganska långt upp på Spolegatan låg Spöletorp, Den nuvarande

brädgården utgjorde trädgården runt huset, vilket fortfarande

finns kvar, fast det nu ligger inne på en gård. Där bodde

Professor Ribbing, som också tjänat gjorde som praktiserande

läkare och ofta häntades av bönderna på kärra. Han hade ofta

stora fester för studenter.

Beträffande ungänges och nöjesliv så märktes främst

de mera officiella festerna. På studentbalen kunde en äldre

fru föra in en eller två flickor. Vid Tegnérfesten gick man

runt Tegnérsstatyn och sjöng "Ossians dunkla sagovärld" och

det fanns tända marschaller. Karl XII dagen firades med fackeltåg av vitklädda studenter. Tåget gick till Katedralskolan, där

man sjöng. På 1:ste maj gick äldre människor till Föreningen

och superade. Tidigare på dagen höll rektor tal som nu och

man promenerade på Lundagård som nu. Inga ballonger förekom -

möjligen ibland till småbarn - och inga ständ fanns. I Stockholm

däremot kunde man köpa kakor och pärön vid skärgårdebåtarna.

Den svarta mössan byttes mot den vita på Valborgsmässoaftonen

LIBRERIET PÅ FÖRSÄTTNINGEN
ACC. N:o M. 16002:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

och kören sjöng. Studenter hade ofta svarta vintermössor
i Lund, vilket Fru Fehrman aldrig sett i Uppsala. I Lund
kunde för övrigt en pojke och en flicka promenera tillsammans,
något som inte var vanligt i Stockholm.

Knutsgillet fanns för alla samhällsklasser och Knutsbalen
fanns i samma form som nu.

Privat samlade Fru Karlstenius musikaliska damer, som
spelade och sjöng hos henne. Bl. a. Backer - Gröndahl. Mest
spelades piano och ofta fyrhändigt. Fru Fehrmans svärmar var
ständig medlem.

1:stemaj och valborgsmässaftenen samlades man hos någon
familj och skrev vers och läste upp. Någon gång uppfördes
teater såsom t. ex. "Forntid, nutid och framtid", en pjäs som
Fru Fehrman själv skrivit och som uppfördes av tre personer.
Efteråt serverades supé.

Vid gäsfesten hade skolorna och universitetet lov.

Biskopinnan Billing hade syföreningar, där man sydde
snäbarnskläder och lämnade till diakonerna. Tröjor stickade

STAMMEN. RÖR. ACC. N:o M. 16002:5.
GRIOTERI. B.T. ~~medt. avsnittet~~

Bete sbrn

man inte så mycket som nu, men 1914 sydde man byxor.

Något namnsdagsfirande i Lund kände Fru Fehrmann inte till. Seden kom så smäninon uppifrån.

På födelsedagar gick man till varandra med blommor - ej konfekt. Professor Aurelius var delvis den drivande och sammahållande kraften i detta umgänge. Han införde även kaffedrickning för Domkapitlet efter deras sammanträden.

Först i början drack man chocklad på Håkanssons, men han ändrade det till kaffe i familj. Biskop Billing genomförde att prästdräkt skulle användas på Domkapitelsammankomsterna varje fredag och då använde man sin sämsta. Det berättades att professor Aurelius använde sin även när han plockade påron i sin koloniträdgård. Teologiska fakulteten hörde till Domkapitlet då.

Nyårsdagen gick nästan hela universitetet till Biskopen på visit, biskopen var nämligen också prokansler. Alla som varit där inviterades sedan på middag.

Valboressmässobål förekom inte.

På Kristi Himmelsfärds dag hörde man tornblåsningen från Domkyrkan.

Man ringde oftare i kyrkan då än nu. Det skedde vid många olika tider på dagen bl.a. kl. 8, 12 och 21. Detta slutade omkring år 1900 på stadsläkarens inrådan. Hans fru låg på sitt yttersta och stördes av ringningen.

Bio fanns vid Kattesund. Inträdet av 25 - 35 öre och man Skådespelaren körde ofta non-stop. Hixxten framför andra hette Waldemar.

Teater förekom på Akademiska föreningen t.ex. pjäser av Strindberg. Annars reste man till Malmö.

Konserter hörde man dels i Malmö , dels uppträdde Student- sångföreningen i aulan och dels hörde man Akademiska Kapellet.

Vid konfirmation hade alla svarta långa klänningar.

Ett original var Axel Kock, som kallades paraply-Kock. Han uppträdde en gång med en paraply under armen i stället för portfölj och i den andra höll handen höll han en för regnet.

En studentska var känd för att gå på Bullis och hon kallades Bonus Magnum.

barnflicka, b. i lätt anströksfull
Fru Fehrman kom ihåg när hennes svärmons jungfru bad att
 få köpa hatt i stället för scharlett. Det kan ha varit 1898.
Sedan försövann alla scharletter och bera någon enstaka
torggumma hade den kvar.

Hushållet skötte Fru Fehrman med hjälp av kokerska,
 städerska och barnjungfru. Tjänstefolk kom ofta från landet.
För tvätt kom tvättgummor i två dagar och dessa var ofta
 från Vällkärra.

På Mårtenstorget köptes ost i ständ med tak, ibland
 även kött och höns och fisk och snör. Kött kunde annars köpas
 i affären vid Donkyrkan, nuv. Berglinds. Mjölk och bröd fanns
 i affärer. Beträffande mjölken så användes en tid Jersey-mjölk
 från Helsingborgstrakten och den distribuerades till familjerna
 av en välkänd, egendomlig figur, som hette Johannes.

Wickmans var en stor sneceriaffär och Borgs sålde filter
 och garn men inte kläder. Kappor fanns färdiga, men vår och
 höst hade man hemsömmarskor i 1 - 3 veckor i taget. Hon sydde och
 ändrade och åt med familjen, och ofta xxxxx var som en vän.

Santidist fanns också cyateljéer samt fröknar och fruar, som
brukte
tog emot kunder och sydde i sina egna hem, precis som nu.

På Clemenstorget såldes hästar. Man sprang runt med
dem för att visa hur bra de var. Inga träd fanns. Ibland
kom zigenare.

De sista ägarna till Tuna var 2 fröknar med lockar vid
örön.

Tidningar: Lunds Dagblad och Folkets Tidning.

Fotografer: Lina John.

Bilar var ytterst tunnsåddas. Det var mest hästekjutsar,
som körde vilt, Cyklar fanns och Bjärredbanan var livligt
frekventerad. Man åkte ut till Bjärred för att äta och bada.

Även Kungsmarksbanan fanns.

Sjuksköterskor utbildades i Lund på 1890-talet på
Sjuksköterskehemmet, till vilket stadens familjer bidrog med
pengar. Man kunde även få hjälp därifrån, om man behövde någon
henna. Det kostade 6:- kr. om dagen.

Fru Fehrnman arbetade som lärarinna i Rönnströmska flick-

skolan. Denna blev sedan Wulffs skola och låg i slutet på Södergatan. Fröken Rönströms skolträdgård begränsades i söder av en handelsträdgård, där man kunde köpa blommor. Där fanns också ett duvslag (ett litet hus på en stolpe), där tama duvor flög ut och in. En annan flickskola inrättades ungefär vid nuv. Allhelgonaskolan och när den fick dimissionsrätt, kallade den sig "Lunds fullständiga läroverk för flickor". Anna Rönström var stolt över sin 8-klassiga skola och skötte den oberoende av alla föreskrivna kursplaner, efter sitt eget huvud, kallade då skränta sin skola för "Lunds självständiga läroverk för flickor".

Vid detta "självständiga" läroverk fick prästdöttrar, professorsdöttrar och adelsdamer - t.o.m. grevinnor - sin utbildning. Även fiskare- och borgaredöttrar förekom. Skolan bedrevs så att flickor efter avslutade studier ofta blev läraryrkor vid skolan. 8:e ~~xx~~ klassen undervisades i lärarinnebostaden. Man började 8.15 med morgonbön och en elev läste bönerna.